

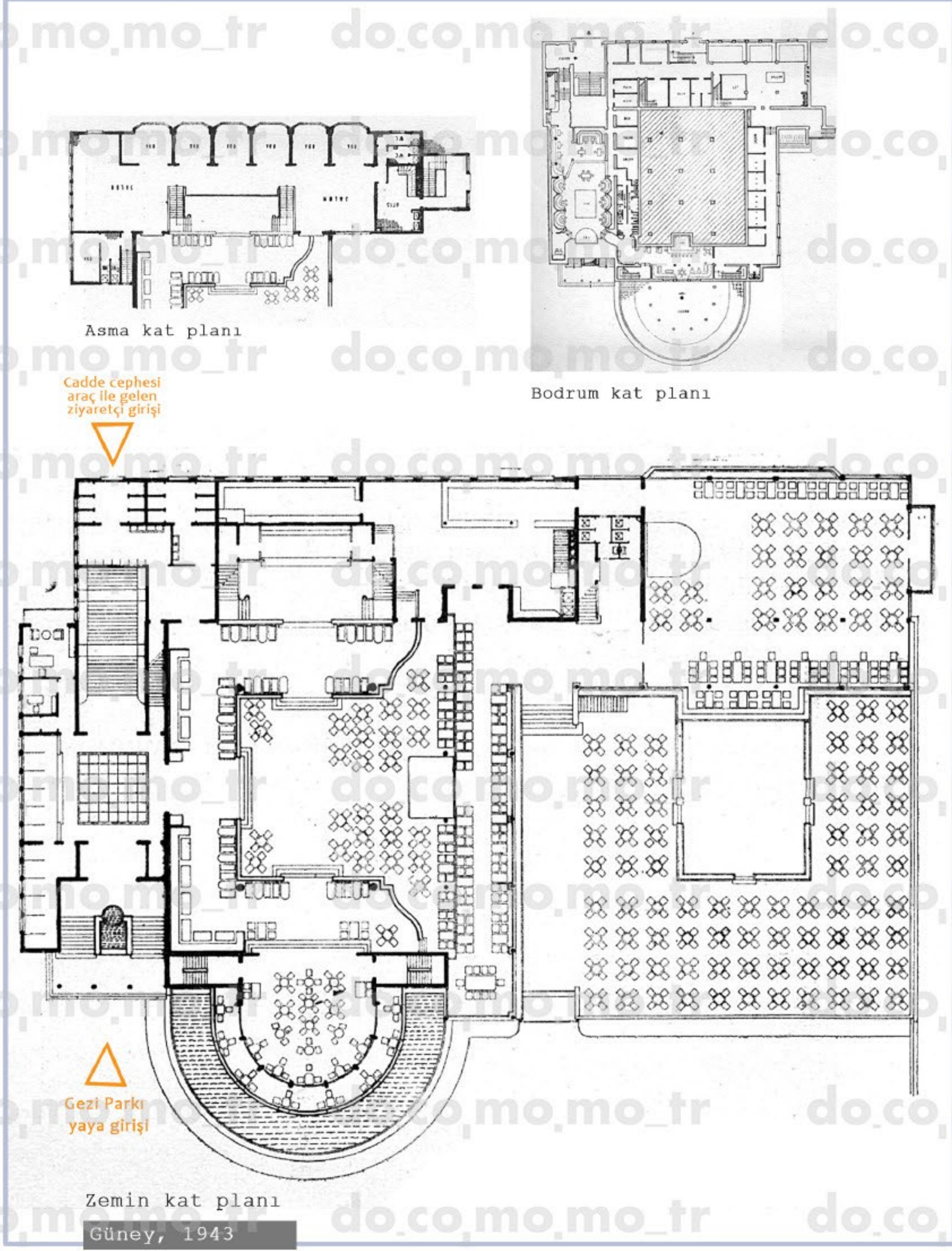
1966 hava fotoğrafı

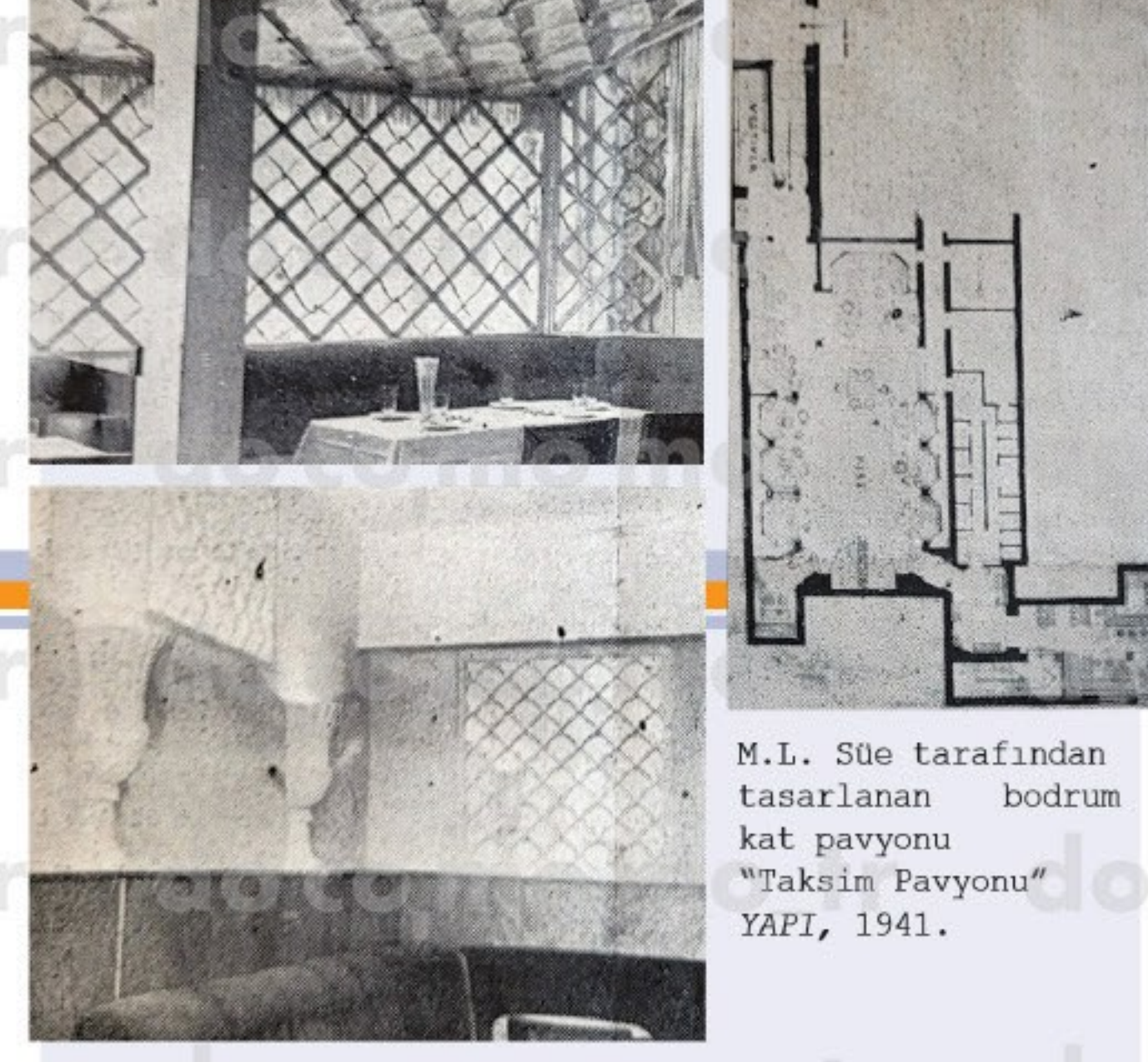
İBB Atatürk Kitaplığı Arşivi

Güzelleşen İstanbul 1944 Bahçesi

Taksim Belediye Gazinosu 1939 yılında, İstanbul'un imarı kapsamında Henri Prost tarafından hazırlanan projenin ana unsurlarından biri olan İnönü Gezisi'nde inşa edilmiştir. Kadın ve erkeğin bir arada eğlendiği gazino, Lütfi Kırdar'ın belediye başkanlığı dönemindeki kentsel yatırımları simgeleyen bir prestij mekanı olmuş; halka verdiği hizmetin yanı sıra protokol etkinliklerine ev sahipliği yapmıştır. Yapının mimarı o dönem İstanbul Belediyesi İmar Bürosu'nda çalışmakta olan Rüknettin Güney'dir. Güney bu projede, Akademi'de tezini sanatlar şubesinde ders vermekte olan Fransız Art Deco'sunun da öncü figürlerinden mimar-dekoratör Marie Louis Süe ile iş birliği yapmıştır. Paris Ecole Nationale des Beaux-Arts mezunu olan Güney'in Fransız müteahhissalar Prost ve Süe arasında kurduğu ölçekler arası ilişki, İstanbul için öngörülen kültürel dönüşümlerin kent ölçeğinden iç mekan ölçeğine aktarılmasında rol oynamıştır.

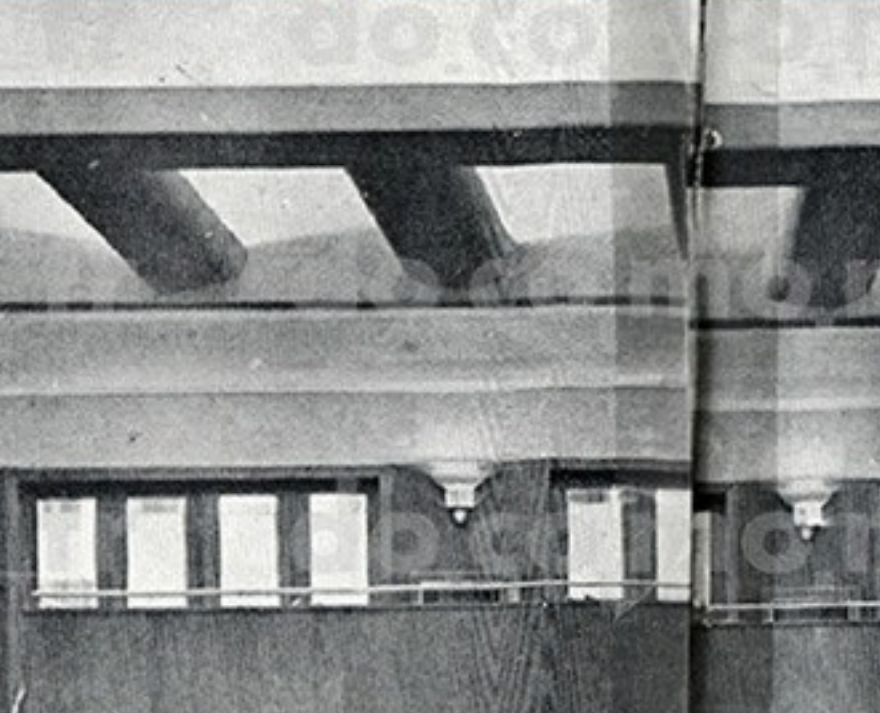
M.L. Süe tarafından tasarlanan bodrum kat pavyonu "Taksim Pavyonu" YAPİ, 1941.

"...Bugünkü yaşayış tarzının bir icabı olarak resmi ve hususi teşkilat tarafından verilecek çaylar, ziyafetler balolar, için koca İstanbulda مناسب bir bina bulunmadığı gibi kibar, temiz, güzel manzaralı, geniş bir eğlence yeri de yokti. Yeni gazino her türlü konfor şartlarını haiz başka medeni büyük şehirlerdeki boy ölçüyecek kıymette çok güzel mimari ve zerafet eseridir.

İstanbulun imar planına göre, Taksim meydanında bağlayan güzelliik İnönü Gezisi ve en nihayet Taksim Belediye Bahçesi ve Gazinosu ile büsbütün başka bir mahiyet arz etmektedir. Birbirinin kıymetini ve güzelliğini tamamlayan bu imar manzumesi, tabiatle sanatın intizacından hasıl olmuş renkli, ışıklı, çiçekli, açaçlı bir tabloyu andırır. Burası, İstanbul halkının yalnız sıhhi ve bedii ihtiyacını tatmin etmekle kalmıyarak onların ince hislerinin, fikir ve sanat istidatlarının inkişafına da yarayacaktır."

(Güzelleşen İstanbul, 1944)

Betonarme karkas ve tuğla ile inşa edilmiş yapı, alt katta bir gece kulübü, ana gazino salonu, üst katta localar, teraslı yazlık salon ve küçük toplantı salonları barındırır. Cephe tasarımından iç mekan detaylarına kadar Art Deco etkisi hakimdir. Tasarım pratiklerinde pür işlevselliği savunan modernist mimarlardan farklı bir tutuma sahip olan Güney ve Süe, klasik ve modern mekan anlayışını bağdaştıran bir yaklaşım ile gazino iç mekanlarını biçimlendirmiştir. Tasarımcıların bu tutumu, anıtsallığın ve klasisizm atıfların yükselişe geçtiği geç 1930'lar için çağdaştır da. Soyut sütun ve silmeler, simetrik düzenlemeler ve merdivenlerin mekan ölçeğini baskılamayan anıtsallığı klasisizm etkisi taşıırken, metal korkuluklar, yalın ve hafif mobilyalar mekana modern karakterini vermiştir. Aydınlatma detayları özellikle dikkat çekicidir: Art Deco stili peyzaj armatürleri, giriş bölümünün tavanında dairesel ışıklar, iç mekanda geometrik ve kütesel yüzeyleri vurgulayan dramatik ışıklandırma, bir kısmı buzlu camla kapatılmış ışık havuzları ve duvarlarda yine Art Deco aplikler görülmektedir.

Güney Ailesi Arşivi

Gazino, tasarımın farklı kollarını bir araya getiren; bulunduğu parktan başlayarak tüm çevresini yaydığı elektrik ışığı ile birer görünürlük mekanına dönüştüren; en önemlisi de erken Cumhuriyet ideolojisinin sekülerleştirici programına hizmet eden bir modernlik vitrini olmuştur. Şehrin merkezinde yer alan bu eğlence mekanı, faal olduğu dönemde popüler basında sıkça yer almış; Sheraton Otel'i'nin yapılması amacıyla yıkılacağı 1960'lı yılların ortalarına kadar Cumhuriyet İstanbul'unda eğlence kültürünün simgelerinden biri olarak varlığını sürdürmüştür.

Güzelleşen İstanbul, 1944

TAKSİM BELEDİYE GAZINOSU İÇ MEKANLARI

CANSU DEĞİRMENÇİOĞLU
Münih Teknik Üniversitesi
DENİZ AVCI HOSANLI
Haliç Üniversitesi

İŞLEV: DİNLENCE, EĞLENCE
ADRES: GÜMÜŞSUYU MAH., ASKER OCAĞI CAD.
BEYOĞLU/İSTANBUL
YAPIM YILI: 1939-40
MİMAR: RÜKNETTİN GÜNEY
İŞVEREN: İSTANBUL BELEDİYESİ

temel kaynaklar ve belgelerin listesi:

- Birson, Vedat. "Değişen İstanbul". *İstanbul Belediye Mecmuası* 15, no. 176-177 (Temmuz-Ağustos 1939): 111-38.
- Daver, Abidin, Sefa Günay, ve Mazhar N. Resmor. *Güzelleşen İstanbul: XX. Yıl* İstanbul: İstanbul Maarif Matbaası, 1944.
- Güney Ailesi Arşivi.
- Güney, Rükneddin. "Taksim Belediye Gazinosu". *Arkitekt*, no. 139-140 (1943): 145-50.
- İstanbul Belediyesi Neşriyat ve İstatistik Müdürlüğü. *Cumhuriyet Devrinde İstanbul*. İstanbul: İstanbul Milli Eğitim Basımevi, 1949.
- Özkuş, Cansu. "Cumhuriyet Dönemi İstanbul Mimarlığında Rüknettin Güney". Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, 2016.
- Sue, Louis. "Taksim Pavyonu". *Yapı*, no 3 (1941): 6.
- Taha Toros Arşivi, Marmara Üniversitesi.
- "Taksim Belediye Gazinosu". *İstanbul Belediye Mecmuası* 16, no. 183-184 (Ağustos-Eylül 1940): 146-47.
- "Taksim Belediye Gazinosu Açıldı" *Son Posta*, 5 Ağustos 1940.
- Yapar, Sena. *Modernleşme Profesinin Mekânı: Taksim Belediye Gazinosu (1939-1967)*. İstanbul: Libra, 2018.